

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrto leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo trispodna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Koroškemu političnemu društvu. — Štajersko: Slovenska kmečka zveza. Razno. — Primorsko: Reorganizacija narodne-napredne stranke na Goriškem. Razno. — Kranjsko: Razno. — Prosveta. Podlistek: Sirota.

Koroškemu političnemu društvu.

Čudno je, da se o koroški politiki javno tako malo razpravlja. V obče govorimo o „slabih koroških razmerah“, o „tužnem Korotanu“, a bolj intenzivno se pečamo s koroško politiko jako malo. Ne vemo, ali tiči vzrok v prevelikem političnem idealizmu koroških Slovencev samih, ali v nevednosti izvenkoroških Slovencev o koroških razmerah, ali, da so simpatije izvenkoroških Slovencev do Korošcev tako velike, da se ne upajo kritizirati sedanje koroške politike, boječ se zamer pri Korošcih. Resnica je, da je za vsakega izvenkoroškega politika jako kočljiva stvar, pisati ali govoriti o koroških razmerah, ker so Korošci zgubili v zadnjem času skoraj že vse simpatije do svojih narodnih bratov in so postali v zadnjem času vsled hudih političnih udarcev zelo občutljivi. A kdor misli resno, se tudi tega ne sme vstrašiti.

O koroški politiki vobče se je pisalo v „Našem Listu“ že na drugem mestu. Za zdaj nekaj črtic o društvu, ki je — ali bi vsaj moralo biti — nositelj koroške politike: „o političnem in gospodarskem društvu za Slovence na Koroškem.“ Pisali smo ta članek v prepričanju, da koroško politično društvo ni tako, kakor bi moralo biti, ne ozirajoč se nato, so li naša izvajanja voditeljem koroških Slovencev všeč ali ne. Prepričani smo pa tudi, da ta razprava koroškim Slovencem nikakor ne bo škodovala. Bolje je, da se sčistijo duhovi, kot pa, da plavamo v temi.

Sirota.

Giovanni Verga.

Dekletce je stopilo v vežo, ovilo svoj predpasnik okrog prsta in dejalo: „Tukaj sem.“

Ker se nihče ni zmenil za njo, je plašno motrila ženske, ko so gnetle testo in nadaljevala: „Dejali so mi, da naj grem k teti Marijani.“

„Pojdi sem, pojdi sem,“ jo je poklicala teta Marijana, od ognja, ki se je iz peči razlival po njej, vsa zardela kot črešnja.

„Gotovo so prišli previdet teto Franico, ker so poslali otroka semkaj“, je pripomnila žena s Kozarjevega.

Druga izmed ženskih, ki je tudi gnetla testo, je zasukala svojo glavo in ne da bi mirovala s svojimi močnimi, preko komolca razgaljenimi rokami, je vprašala otroka: „Kako je s tvojo mačeho? Kaj?“

Dekletce, ki žene ni poznalo, jo je plašno pogledalo z velikimi očmi, pobesilo glavico, še tesneje obvil prst s predpasnikom in zamrmralo s tihim glasom: „V postelji je.“

„Čujte, ljubi Bog jo kliče k sebi!“ je dejala Kozarica. „Ali ne slišite plakanja sosed?“

Omenjeno društvu si stavi nalog ščititi narodne pravice koroških Slovencev. Nehvaležna a častna naloga. Stavimo si pa vprašanje, ali je res treba društva, da čuva narodne naše pravice, ki so nam itak zagotovljene od države same, in je sveta dolžnost države, da skrbi za vse svoje državljane brez razlike narodnosti enakomerno? Država pa svojih dolžnosti ne spolnuje popolnoma, krati nam naše narodne pravice, čuvajmo si jih torej sami — potrebno je torej politično društvo. Društvo obstoji in država noče vedeti, da imamo na Koroškem politično društvo in nas zatira dalje in krati nam narodne naše pravice kakor prej, ko še političnega društva ni bilo. Naše politično društvo še ni doseglo nobenega uspeha, ki bi bil večje pomembe za Slovence na Koroškem. Zdi se mi to društvo kot nesrečen advokat, ki ima dobro voljo pomagati vsem svojim klientom, a ima nesrečo, da zgubi vsako pravdo. Vlada nas noče respektirati, ko smo vendar tako vdani državi in je naše geslo: „vse za vero, dom, cesarja...“ Po vladinem mnenju tvori slovenski narod na Koroškem samo peščica hujskačev, ljudstvo je „deutschgesinnt“. Dr. Breje je „hujskač“ — Körber ga je tako imenoval — in slovensko ljudstvo na Koroškem — po dr. Lemiševem mnenju samo hoče postati nemško, samo zahteva nemške šole, samo ob sebi voli nemške poslance; čemu potem političnega društva, ki hoče braniti pravice koroških Slovencev, ki jih sami zametavajo!... In smemo li trditi, da so zadnje besede popolnoma neresnične? Politična nevednost našega ljudstva je obžalovanja vredna. Politična zrelost se ne kaže v tem, da voli kdo na komando slovenske kandidate, ampak da gre na volišče iz lastne inicijative. Koroški Slovenec nima še toliko narodne samozvesti, da bi sam ob sebi branil svoje narodne pravice in svojo narodno posest.

„Kakor hitro bo pečen moj kruh,“ je rekla teta Marijana, „grem za trenotek pogledat, če morem kaj pomagati. Rome zgubi svojo desno roko, če mu Bog vzame tudi to ženo.“

„Vsak nima sreče z ženami, kakor nima vsak sreče pri živini. Kolikor si jih pridobi, toliko mu jih odmrje. Le pomislite na Rezuljo!“

„Sinoči,“ je pristavila Kozarica, „sem srečala Rometa pred njegovim pragom, ko se je pred mrakom vračal domov in si brisal svoje oči z robcem.“

„Čudovit umetnik je,“ je dodala druga ženska, ko je tudi gnetla testo, „v spravljaju svojih žen na oni svet. V pičlih treh letih je podelal dve hčeri Smolarjevi, drugo za drugo! In ne bo dolgo, bo uničil tretjo in požrl vse imetje Smolarjevo.“

„A je to deklece Franičino ali prve žene?“

„Iz prvega zakona. Toda tudi drugo ženo je ljubilo, kakor svojo mater; sirota je nje nečakinja.“

Ko je deklica čula, da govore o njej, je počela v kotičku tiho jokati in si lehčala svoje težko srce, ki ga je z igranjem s predpasnikom doslej obvladovala.

„Pojdi sem, pojdi sem,“ je ponovila teta Marijana, „pogača je pečena. Ne jokaj, ljubi otrok, mati je že v paradižu.“

Večstoletno hlapčevanje tujemu narodu ga je demoraliziralo tako, da se čuti manjvrednega napram drugim narodom. In sedanja klerikalna struja s svojimi principi ne more zatreti tega hlapčevskega duha. Pod sedanjo komando bomo ostali Korošci ponižni hlapci, brunne ovčice, s katerimi se naredi karkoli hoče. Klerikalizem nima tiste moči, da bi dvignil duhove više. „Narodnost je poganska; bodi ponižen in pohleven; ljubi svoje sovražnike“, ki te tepejo in ti kradejo rodno zemljo... Pravimo sicer: učimo se od nasprotnikov! Da, tudi mi povdarjamo učimo se od njih, a učimo se od njih vsega, kar more koristiti narodu našemu, a ne tako, kakor do zdaj, da zametavamo nasprotna načela, ker so klerikalizmu nasprotna, a bi vendar mogla koristiti narodu. In če reče kdo, da obstoji naša rešitev edino le v tem, če združimo vero in narodnost, prosto mu, a naj si zapomni, da smo stali do zdaj pod to komando in prišli smo na — psa.

Pustili smo do zdaj — četudi nehote — naše ljudstvo v politični nevednosti. Kaj so njegove narodne pravice, v čem obstoje, ali jih sploh ima, ali ne, tega večina ljudstva ne ve! Kako hoče potem politično društvo čuvati pravice naroda, ko narod zanje ne ve? Kaj čuda potem, da se naši voditelji, ki imajo najboljšo voljo pomagati narodu, šigmatizirajo za „hujskače!“ Zaradi tega prva naloga političnega društva ni samo čuvati narodne naše pravice, ampak tudi skrbeti za politično izobrazbo naroda. Šele, če bo ljudstvo poučeno v važnejših političnih zadevah, če mu bomo enkrat odprli oči, še le takrat bo mogoča uspešna narodna politika. Do zdaj smo delali politiko samo pri zeleni mizi, ne meneč se za ljudstvo. In čemu bi tudi vpraševali ljudstvo za njegovo mnenje, ko itak ni imelo svojega mnenja! In tvorijo vo-

Otrok si je otrl solze s sklenjeno roko; med tem je teta Marijana pogledala v peč.

„Uboga Franica!“ je dejala sosed, ki je pogledala v vežo. „Ravnokar gredo pogrebi; prav sedaj so šli mimo.“

„Sveta Pomočnica, obvari nas pred nesrečo!“ so vzkliknile žene in se prekrizale.

Teta Marijana je vzela pogačo iz peči, otrsela pepel in ga dala otroku; deklica ga je oprezno vzela v predpasnik in odšla.

„Kam greš?“ je klicala teta Marijana za njo. „Ostani tukaj. Doma je dimnikar s črnim svojim obrazom, ki pobira otroke.“

Resno je poslušalo deklece in odprlo svoje oči. Potem je odvrnilo z otroško potrpežljivostjo: „Nesem jo mamici.“

„Mamice ni več. Ostani tu,“ je ponovila ena izmed sosed. „Le pojej svojo pogačo.“

Dekletce se je vse otožno spravilo na najnižjo stopnjico pri izhodu in držalo z obema rokama pogačo, ne da bi jo zavžilo. Ugledavši očeta je veselo poskočilo in mu hitelo nasproti.

Rome je vstopil, ne da bi kaj izpregovoril in se vsedel v kot — roki pobesli, obraz dolg in ustni blede; od včeraj ni od srčne toge ničesar povžil. Gledal je sosede, kakor da bi hotel reči: „Ali nisem pomilovanja vreden?“

ditelji že narod? Politično društvo brez sodelovanja ljudstva, je voditelj brez armade. Minulo leto, ko smo zvedeli, kaj nam prinese volilna reforma, je sklicalo politično društvo številne protestne shode. Protestiralo se je proti volilni reformi, sprejele so se — seveda enoglasno — tozadeva-joče resolucije in če hočemo biti odkritosrčni, moramo priznati, da vé koroško ljudstvo zdaj, ko je volilna reforma že pod streho, o volilni reformi ravno toliko kot takrat, ko je „Mir“ prvokrat naznanil, da se je volilna reforma predložila zbornici. Mogočna manifestacija so se nam zdeli ti protestni shodi, a navdušenje se je kmalu poleglo in zopet je vse tiho kakor prej. Ne čudimo se, saj ljudstvo sploh ni vedelo, za kaj se gre.

Vsa zborovanja političnega društva imajo bolj agitatoričen, kot podučen značaj. Navdušujemo narod za njegove „svetinj“, a vsakdo ve, kako dolgo traja navdušenje nevednega ljudstva, navdušenje, katero je zbudil ognjevit govornik s svojo mogočno besedo, katero je pa ljudstvo razumelo tim manj, čim močnejša je bila, ker ga je poslušalo samo z odprtimi usti... Zato je uspeh takih zborovanj le mimogredoč, moral pa bi biti trajen. Že prej smo omenili, da more politično društvo delovati uspešno le tedaj, če sodeluje z njim ljudstvo. Do zdaj je bilo to nemogoče, ker večina ljudstva ni vedela, da obstoji za koroške Slovence politično društvo in če je morebiti slišalo to besedo, ni vedelo, kaj pomeni. Zato je treba organizacije, da si ustvarimo mogočno armado, z vrhovnim poveljstvom političnega društva v Celovcu. Če se ne motim, se je že enkrat sprožila misel, ustanoviti po celem slovenskem Korotanu podružnice političnega društva, a kakor v marsičem, smo žalibog ostali tudi v tej zadevi samo pri besedi. Manjka nam energije. Sprožimo lepo število izvrstnih misli, a mine nekaj časa in uvidimo, da so naši problemi „neizvedljivi“.

In še je čas, da začnemo s tozadevno organizacijo, ki bi bila največjega pomena za koroške Slovence, posebno zdaj, ko pravimo, da je volilna reforma „umorila“ politično življenje. Do zdaj smo izrabljali vsa naša društva — Ciril in Metodove podružnice, naša izobraževalna društva itd. — v politične namene, zaradi tega ta društva tudi niso dosegla pravega uspeha, ker je njihov namen ves drugi kot političen. Društva, ki jih bo ustanovilo politično društvo, morajo biti samostojna in njihov prvi namen izobraževati ljudstvo v politiki. S temi društvi bomo dosegli dvojen uspeh, katerega je nam treba: politično izobrazbo in organizacijo. Na ta način bo politično delovanje veliko lažje, ker bo prvič delo razdeljeno, ne tako kakor zdaj, ko leži vse politično delovanje na ramah dveh ali treh gospodov v Celovcu, in drugič ljudstvo bo v političnih društvih organizirano, bo direktno sodelovalo pri politiki in se zraven politično izobraževalo.

Velika napaka našega političnega društva je tudi, da skrbi premalo za podrobno delo. Ta

Ko je tako sedel s črno ovratnico, so se zbrale žene okrog njega, prekrižale svoje moknate roke in ga soglasno pomilovale.

„Vsa tolažba ne pomaga nič, Marijana!“ se je oglasil od časa do časa in zmajeval z glavo. „To je udarec, ki ga ne prebolim! Ženska je bila prava svetnica! Še včeraj, ko je bila za smrt bolna, je vstala iz postelje, da je nakrmila žrebička, ki smo ga sedaj odstavili. In ni trpela, da bi klical zdravnika in kupil zdravila, da ne izdajem denarja za njo. Take ženske, kakor je bila ta, ne dobim več. Rečem vam! Naj plakam, vzroka imam več kot dovolj!“

In zmajeval je z glavo in izmikal pleča, kakor da bi nosil na njih breme svoje nesreče.

„Nu, drugo ženo dobite lahko,“ mu je rekla Kozarica v tolažbo, „samo če hočete.“

„Ne, ne!“ je odgovoril Rome in pobesil glavo kakor mezeg. „Take žene, kot je bila ta, ne dobim več. To pot ostanem vdovec! To vam rečem!“

Teta Marijana mu je prestrigla besedo.

„Ne blebetajte neumnosti, to ni prav! Poiskati si morate drugo žensko že zastran male

nedostatek si tolmačimo iz tega, ker je premalo pravih delavcev. Če hočes pridobiti za se nevednega kmeta, mu moraš tudi kaj dati. Saj je naš kmet siromak in kot tak se ne navdušuje za ideale, ki mu nič ne „nesejo“. Na tem mestu mi ni treba razlagati, v čem da obstoji podrobno delovanje, saj nam je znano, da so naši voditelji v tem oziru ravno istega prepričanja kot mi, manjka le delavcev in že prej omenjene organizacije. Novo ustanovljena politična društva bi temu lahko opomogla, — kako, bi se moralo pri ustanovitvi omenjenih društev urediti. Ta društva bi morala imeti nekake „informatijske biroje“, za vse stanovske in politične zadeve, v kolikor pač zadenejo priprosto ljudstvo, kmeta in obrtnika, tako da bi kmetu in obrtniku ne bilo treba leteti že zaradi vsake malenkosti k advokatu ali notarju. S tem bi bilo ljudstvu jako vstreženo, hvaležno bi nam bilo, spoznalo bi, kje in kdo so njegovi pravi prijatelji in naša narodna stvar bi s tem pridobila veliko.

Morebiti bo kdo majal z glavo, ko bo čital te vrste, kar nas pa nikakor ne bo iznenadilo — saj tudi mi nismo nezmožljivi — in saj majamo šestokrat, če je treba energičnega, pogumnega dela, rekoč, da je nemogoče, v resnici smo pa malo preleni in se rajši v besedah navdušujemo za „narodne svetinje“, kar je veliko lažje in je „uspeh“ hitrejši in se potem lahko malo pobahamo, koliko da smo „storili“ že za narod...

Ob priliki nekaj o drugi nalogi našega političnega društva. Končam z besedami: „Na delo! In pustimo jadikovanje!“

Štajersko.

Slovenska kmečka zveza.

V nedeljo se je vstanovila v Mariboru „Slovenska kmečka zveza“. Njen program vsebuje:

1. Razdolžitev kmečkih posestev.
2. Omejitev razkosavanja zemljišč in za- branitev predragih predaj od očeta na sina.
3. Odprava zemljiškega davka in uvedba progresivnega dohodninskega davka.
4. Prepoved uvoza živine iz tujih držav, posebno iz balkanskih.
5. Uravnava občinskih davkov.
6. Uravnava cen pridelkov, prepoved uvoza rastlinskih masti.
7. Državne podpore za ceste, podržavljenje zasebnih železnic, ustanovitev državnih in de- želnih zavarovalnic, zavarovanje živine.
8. Zadrugištvo.
9. Ustanovitev slovenskega kmetijskega društva.
10. Država naj prevzame stroške za ljud- ske šole.
11. Skrb za nadaljevalne in nedeljske šole za odrasle.
12. Pritegnitev malega kmeta javnim do- bavam potom zadrugištva.

sirote. Kdo naj skrbi zanj, kedar delate na polju? Ali naj skače po cesti?“

„Poiščite mi ženo, kot je bila ta! Ni se umivala, da ni onečistila vode; doma je delala bolj kot vsak delavec; zvesta in udana, kakor je bila, bi mi ne bila izmeknila niti peščice fi- žola iz kašče, in nikdar mi ni rekla: Daj. In pri vsem tem, koliko je prinesla seboj v zakon, same stvari, ki so vredne lepega denarja. In vse to moram vrniti, ker ni imela otrok! Ravno- kar mi je povedal cerkovnik, ko je prinesel blagoslovljeno vodo. In kako je ljubila dekleta, ki jo je spominjalo na sestro. Tujka, ki bi ne bila nje teta, bi gledala siroto po strani.“

„Če vzamete tretjo hčer Smolarjevo, bi bilo z doto in otrokom vse v najlepšem redu,“ je dejala Kozarica.

„Rečem Vam, ne govorite mi o tem, usta imam polna žolča, če se tega domislim.“

„Taki pogovori se sedaj ne podado,“ je strogo izrekla teta Marijana. „Prigriznite raje kako malenkost, Rome, saj ste čisto onemogli.“

„Ne, ne! je zatrjeval Rome. „Ne govorite mi o jedi; zdi se mi, kot da bi me žganec tiščal v grlu.“

Program je ličen, kakor so programi po na- vadi lični. Iz okolnosti, v katerih se je kmečka zveza rodila, iz debat, ki so se na shodu raz- legale, lojalno konstatiramo, da novoustanovljena zveza ni drugega kot filijalka klerikalne stranke za Štajersko. Klerikalni pojavi, ki so našli ugodno semenišče v starih političnih raz- merah na Slov. Štajerskem in ki so zadnja leta sem preplavljali vso narodno organizacijo, dobe v „kmečki zvezi“ organiziran in sistemiziran izraz „Agrarizem“, s katerim se je nova stranka kakor sraka nakitila, je plašč, je omot, v ka- terem se naj vtihotapi klerikalni sistem, poli- tična preponderanca duhovščine v kmečke vrste. Enega se klerikalcem odrekati ne da in to je spretnost in modernost v izbiranju taktičnih sredstev. Spoznavši, da narodni moment kot glavno in izključno politično vodilo, nima v sebi tiste organizatorične in agitacijske moči, da bi podil široke produktivne plasti v politično areno, spoznavši, da je narodnost sicer močan moment socialne narave človeške, ven- dar ne močan dovolj, da bi vzdrževal politične stranke, spoznavši dalje, da tudi v verstvu ne tiči taka politična moč, so modro apelirali na materialni čut človeka in začeli s snovanjem stanovskih organizacij. Tako upajo, da si naj- laglje nekako po strani zagotove glavni cilj: politično kuratelo duhovščine nad slovenskim narodom, politično preponderanco, ki duhov- ščini kot socialni skupini po njenih močeh ne pripada — seveda če posvetno razumništvo uveljavi svoje umske in npravne potence. Naloga posvetne inteligence je, da se v politični delav- nosti, energiji in disciplini ter v taktični spret- nosti ne da prekositi od cerkvenega uradništva. Modro bi ne bilo, da se v danem slučaju omeji na pobijanje, na negativno kritiko ustanovljene kmečke zveze. V politični metodiki mora preko svojih protivnikov; s krepkim delom se mora z vso resnostjo lotiti pozitivne gospodar- sko-politične organizacije posameznih slojev, da se vkorenini v narodu: iz n a r o d a z a n a r o d.

Pri vsem moramo pripomniti sledeče: mo- derna taktika ne sme biti dema- goška. Demagogija, ki jo uganja klerikalna smer, obstoji v tem, da se s pobijanjem moder- nega šolstva, ki pomenja velik civilizatoričen napredek, laska nekulturnim nagonom v ljud- stvu in ruši s tem lepe lastnosti, ki jih je de- loma že prigojilo kulturno delo v zadnji gene- raciji. Vprašanje moderne politike je: kako spraviti interese posameznih slojev v sklad s splošnim napredkom družbe sub specie aeterni- tatis, ne glede na trenutne uspehe.

Brežiški Sokol priredi v soboto 2. sve- čana 3. sokolski ples s koncertom. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina: 2 K za osebo, 5 K za rodbino.

Nemški mejnik v slovenski zemlji. G. dr. Jos. Sernec nam piše: S pozivom na ti- skovno postavlo prosim priobčiti na trditve v Vašem listu od 18. prosinca 1907. št. 5. pod na- slovom: „Nemški mejnik v slovenski zemlji“ sledeči popravek: Ni res, da sem za nadzoro- vanje stavbe narodnega doma v Celji vlekkel „primerne“ ali kterekele dijete, res pa je, da sem za to svoje delo, za mnogoktere pritožbe, komisije, za dva pota v Gradec, za pogodbe, zemljeknjižno prošnjo in dopise za čas od konca 1895. do konca prosinca 1897. položil stroškovnik in dobil plačano 255 gld. 38 kr., med katerimi so iznesli moji gotovi stroški 119 fl. 38 kr., kaj dru- zega tudi nisem zahteval in ne prejel. Res je, da mi je „Deutsche Wacht“ sicer ne v listu št. 73 od leta 1905, ampak v listu št. 71. od 6. septembra 1906. očitala, da sem baje pri skle- nitvi kupne pogodbe z Naskotom vedel, da se bo prostor rabil za šulferajnsko šolo, pa res je tudi, da je „Deutsche Wacht“ morala ponati- sniti moj popravek, katerega tukaj ponavljam, da je Nasko pustil vprašati po odličnem slovenskem narodnjaku pri odboru „Dijaške kuhinje“, če bi mu prodala kos travnika v namen, da bo sam tam zidal, da je odbor „Dijaške kuhinje“ pooblastil mene in drugega odbornika, da smeja mu prodati travnik na meji Naskotovega zem- ljišča za gotovo najnižjo ceno, da sva na to

podpisala v imenu „Dijaške kuhinje“ dne 15. marca 1906. punktacije za dotičen prostor po 12 kron kvadratni seženj v prid Naskota in prejela are 2000 kron in da dotistihmal midva nisva imela nobene slutnje o tem, da Nasko ne kupi za sebe, ali celo za kako šulferajnsko šolo, da sva nekaj dni pozneje, ko se je o tem namenu izvedlo, poročala v odboru „Dijaške kuhinje“, kateri je pripoznavši nedvomljivo veljavnost punktacij in brezuspešnost vsake pravde odobral, da se naj podpiše dotična kupna pogodba z Naskotom, in potem sva ovi odbornik in jaz podpisala v imenu „Dijaške kuhinje“ to kupno pogodbo z Naskotom. — Ker smo navezani v svojih izvajanjih izključno na informacije, pričakujemo, da pojasni g. dopisnik svoje v listu zastopano stališče z ozirom na gorenji popravek.

Primorsko.

Reorganizacija narodno-napredne stranke na Goriškem.

Nove stranke se ustanavljajo, novi programi se snujejo, stari prenavljajo.

Kdor izdaleka brez poznanja krajevnih, osebnih itd. razmer, opazuje naše politično življenje, lahko bi menil, da je nastopila v slovenski politiki zlata doba, da se je vzrodil polet, bogat po političnih idejah, plodovit po smotretem delu.

To so izvečine iluzije, vredne, da jih resno in stvarno motrenje v grob položi, v slastno hrano političnim črvom in črvičem. Še vedno se naš politični položaj odlikuje po motnosti, negotovosti, indiferentizmu; akutna politična kriza poslednjih let še ni našla svojega izhoda.

Po neizrečeno otožnem reorganizacijskem poskusu liberalne stranke na Kranjskem, s katerim je definitivno izkazala svojo politično nesposobnost in nemoč, se je pretekli četrtek izvršila reorganizacija narodno-napredne stranke na Goriškem.

Razmerje, ki smo ga do obeh strank zavzemali pred reorganizacijo, je bilo do pičice isto. „Reorganizacija“ kranjske stranke ni našega stališča v ničemer premenila; reorganizacija goriške stranke pa nas je potisnila v rezervirano, čakajoče stališče, ker je vsaj upanje zbudila, da se resnična reorganizacija stranke posreči.

Bistva goriške reorganizacije ne iščemo in ne vidimo v reviziji starega programa: prememba črke ne izpremeni nikoli dejanskih razmer, političnega položaja. Napredek in upanje vidimo v vstopu „mladih“ v prerajajočo se stranko: mlada inteligenca hoče s pozitivnim delom v okviru narodno-napredne stranke uveljavljati svoje politične ideale. Ne nameravamo raziskavati, če je vstop v goriško liberalno stranko v danem slučaju najugodnejša politična kombinacija; možnost odpira vsekako za politično uveljavljanje mladega naraščaja. — Povsem čudno in nerazumljivo se nam zdi, da med imeni reorganizovane stranke ne nahajamo dr. Tume, ki po svoji sijajni politični nadarjenosti in vztrajni delavnosti spada odločno med najkrepkejše in najdragocenejše politične osebnosti na Slovenskem. Igrajo mar osebne intrige svojo vlogo?

Z zanesljivostjo lahko prerokujemo, da bodo mladi naleteli s svojim delom na marsikak odpor. Naj omenimo le bolno razmerje med „Sočo“ in stranko. Danes je „Soča“ dejanski gospodar situacije na napredni strani; izvrševalni odbor le okrasek osebne časnikarske diktature. Dokler se te razmere temeljito ne ozdrave, dokler „Soča“ ne preide v roke izvrševalnega odbora, toliko časa ni misliti na uspešno reorganizacijo napredne stranke na Goriškem, na uveljavljanje mlajšega pokolenja v stranki.

Usoda vstopa mladih v narodno-napredno stranko, usoda reorganizacije in nadaljnega dostojnega obstoja te stranke je odvisna od tega, če bode volja mladih močnejša od razmer, ki jih obdajajo. To bode uravnavalo tudi naše razmerje do napredne stranke na Goriškem.

M. J.

Kranjsko.

Kandidature v Ljubljani. O petih kandidatih so poročali slovenski listi, da si stopijo v Ljubljani nasproti. Mladi, stari, socialisti, klerikalci in Nemci: tako se je govorilo. Resnično je pri tem vsaj to, da se v vrstah mladih o kakem kandidatu v Ljubljani ni še prav nič govorilo. — Liberalci pa so v največjih škripcih: ne z ozirom na osebe, kajti njih familije so bogate takih kandidatov, ampak gre se jim za vprašanje, kdo ima največ šans, ne največ poslaniške zmožnosti. Dr. Triller noče, Iv. Hribar noče, Dr. Windišer noče; nihče noče po — kostanj v žrjavico. Mnogo si prizadevajo postaviti kandidatom osebo, ki bi delala prehod med mladimi in starimi, da bi tako ujeli nekaj mladih glasov za-se. Na shodu zaupnikov niso prišli do nobenega sklepa. Tudi socialisti še niso postavili dosedaj nobenega kandidata za Ljubljano. Nekaj časa moramo biti torej pripravljeni še na razne senzacije, dokler ne zvemo kaj konkretnega.

„Podporno društvo gozdnih delavcev za Dražgoše in okolico“ se je ustanovilo v Dražgošah pri Železnikih. Gozdnim delavcem, katerih je tam okoli zelo mnogo, bo to društvo v veliko pomoč, ker plačuje svojim udom v slučaju bolezni znatno bolniško podporo. Dosedaj je pristopilo 65 udov. To je menda prva organizacija tega dosedaj najbolj zapuščenega delavskega stanu. V življenje je spravil društvo eden onih učiteljev, o katerih je trdil „Slovenski Narod“, da ne dajo od sebe nobene fige.

Pošto z avtomobilom mislijo vpeljati med Novim mestom in Krškem ali Brežicami. Prihodnje dni bode raziskaval odposlanec c. kr. poštnege ravnateljstva v Trstu, ali bi se rentirala pošta z avtomobilom med imenovanimi kraji. Skoraj gotovo je, da bodejo na ta način zvezali Novo mesto in Brežice, ker spaja ti dve mesti lepa državna cesta, dočim je okrajna cesta od Sv. Križa na Krško preozka in v slabem stanju. Vlada misli postaviti na progo dva avtomobila in investirati v ta namen 40.000 K. Vozila bode ta hitrostjo 20 km na uro. Prostora bode za 15—20 potnikov. Do 15 kg je prtljaga prosta, vobče pa ne sme prtljaga prekoračiti 50 kg. Prispevale bi za to zvezo vse prizadete občine — saj to pri nas drugače ne gre.

Podaljšanje vipavske železnice. Železn. ministrstvo je odobrilo načrt, da podaljša vipavsko železnico od Ajdovščine do Vipavskega trga tako, da jo bo mogoče podaljšati do Razdrtega, ko se bo zgradila proga Postojna-Razdrto-Kobdil, ki utegne biti zgrajena najdalje do leta 1910. Za te zveze se poteguje iz strateških ozirov vojaško ministrstvo.

Pevsko društvo „Slavec“ priredi na pustno nedeljo 10. februarja v veliki dvorani hotela „Union“ v Ljubljani maskarado. Začetek ob polu osmih zvečer. Sodeluje „Ljubljanska društv. godba“. Cene gostilniški postrežbi bode izredno znižane.

Prosveta.

Slovensko gledališče. V četrtek vprizorjena „Arležanka“ se vkljub slavnim imenom svojih avtorjev Daudeta in Bizeta ne more ponašati, da bi bila dosegla kak znatnejši uspeh na slovenskem odru. Igra je osladna, boleha na afektiranosti ter ni mogla vzbuditi pri občinstvu nikakega vžhičenja, kar se pri nas sicer zgodi zelo kmalu, in zlasti še pri igrab, ki je njih glavni namen zabavati in polniti blagajno. Bizetova glasba je starinska, brez globokosti in izpolnaje prilično svoj namen: Vzbuja pri poslušalcih pravo razpoloženje in skrbi za efekt. Uprizoritev je bila pri nas dosti harmonična, francoski milieu dobro zadet, a igralci so večinoma pozabili, odeti se z južnimi lastnostmi. V splošnem se o igralcih mora reči, da so se navadili zelo pretiravati, da gledajo vse preveč na efekt, a premalo na naravno igro. To velja o ge. Tabor-ska, ki je drugače precej pogodila južni, strastni značaj, isto velja še v večji meri za gospo Danilovo; Tabor-sky ubira večer za večerom iste strune. Zelo dober ovčar je bil gospod

Verovšek. — Boljše in primernejše igre so na razpolago; s takšnimi kot je „Arležanka“ se občinstvu gledališče ne bo priljubilo.

Iks.

Za repliko.

„Če nas kdor kaj bojezljivo drzne reči, taki je nemški odgovor: Was wisset Ihr jungen unerfahrenen Leute, Ihr sollet unter alten Männern schweigen. Takih odgovorov voljno. Zatorej se nečemo več radovoljno v tako družtvo zapeljati; če navk in razsvetvanje potrebujemo, ga raj v tihih knjigah in v lastnem narodu iščemo.“

Stanko Vraz Pavlu Jožefu Šafaříku leta 1836.

In tako svetuje moj neprostovoljni prijatelj Govekar tudi meni: najprej živeti potem filozofirati. Zgodilo se je namreč, da sem pisal nekje v Našem Listu „O pomenu in nalogi gledališča“ in ker jaz nisem bil milosten, je bil Govekar: ima ozirom z mojim skrajnim nepoznanjem dejstev in izlivom sive teorije in zato ne imenuje mojih stavkov arogantne impertinence. Iz moje mladeniške neizkušenosti je postala za Govekarja čednost!

Tiho sem izrekel v tistem spisu ime Govekar. In kakor je govoril Cankar o simbolu, pa se je oglasil Fran Govekar, tako se je zgodilo tudi sedaj: Toda Govekar ima veliko prakso in jaz sem na to pozabil. Lahko je torej pregledal namen svojih protivnikov: „zaganjamo se vanj z nekim besnim navdušenjem, ki vzbuja splošno sum, da nam ne gre toliko za njegove igre, kolikor za tantijeme. Torej — mi odgovarja nadalje — precej umazana reč.“ Seveda — saj je tudi Cankar lovil po ljubljanskih ulicah Govekarja in ga prosil, naj vprizori njegove igre!

Meni je resnično žal zaradi tiste besede. Lahko sem jo zamolčal in prihranil bi si polemiko: Ne tako Govekarju: kako bi drugače dokazal, da je vse, kar imajo danes pri deželnem gledališču v Ljubljani v kateremkoli oziru dobrega, njegova zasluga? Kako bi nam drugače povedal, da je pričel on z vzgojo naroda v gledališču; kje bi drugače zvedeli, da je on angažiral Taborska; on pridobil Dragutinoviča; on našel Rezunova; on ohranil Skalovo; in rešil Betetta; on govoril in odbor malodušno kimal; on plačeval poštino iz svojega; papir; bukve; tinto; cigare — on — on — on! Ostali bi neuki Tebanci in Govekar bi nam mogel po vsej pravici odrekati sodbo o tej prvi polovici intendantskih poslov. Zgodila se je samo bistvena pomota, ker jaz o teh intendantskih poslih v svojem spisu nisem črnil pregrešne besede.

Prestrašil sem se tega obširnega materiala, ki me skuša prevpiti in obilih števil, ki gromé na me. Vprašal sem se skoro začuden, čemu?, dokler nisem spoznal, da naj služi težkoča finančnega vprašanja kot dokaz kulturnosti njegove intendature. Ker nisem nikak finančni ženij, zato tudi o kulturi ne smem izpregovoriti! Iz tega spoznanja se je rodil v meni sklep, opisavati v prihodnje perje žerjava, ko sem vprašan, kakšna je jesen, tožiti o slabem prebavljanju želodca, kadar me vpraša preljubo dekle po istinitosti moje ljubezni. Tudi Govekar govori o svoji intendanturi, pa misli in piše o sijajni plači, visokem ugledu in svoji loži.

Njegov namen započete narodne vzgoje v gledališču pa ni bil čist: zapekel ga je ožitek, da se nobena izvirna slovenska igra štirikrat ne vzdrži na odru, zabolelo ga je v sreč; zastokal je in v 14 dneh smo dobili Rokovnjače! Ker je milosten, ni pokazal s prstom na Verovška; drugače bi svet tudi zaznal, da drama ni bila spisana v 14 dneh, da je oni vspeh, ki ga navaja Govekar v dokaz svojega kulturnega delovanja, ne Govekar, ampak Verovšek. Jaz sem zbežal sredi premjere Legionarjev domov in Govekar mi pravi: „Res škandal, kakšni so bili — igralci!“ Omahnil sem nazaj in v hipu nisem vedel besede. Toda Govekar je namenil svoje igre edino ljudstvu, ah, in jaz nisem to ljudstvo; jaz, ki se smejem in jokam z Verovškom ne z Govekarjem! —

Moj najnovejši prijatelj ima prav: vzgoja naroda, ki jo je on v gledališču pričel, še ni dovršena in kultura skokov ne pozna: danes

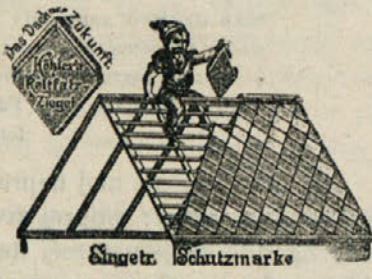
zvečer je izšel v uredništvu „Slov. Naroda“ slavospev Ivan Cankarju in Hinku Smrekarju, kjer se čudi kritik, da se vsipajo rože z neba tudi na gnusne živali. Proti tem je Fran Govekar mikrobacil.

V Ljubljani, dne 23. januarja 1907.

F. L. Tuma.

6dlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diploma in
zlato medaljo.

Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strena opeka
iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

Dva črkostavca (event. v računu)
sprejme **tiskarna A. Slatnar v Kamniku**

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic,
največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnihih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak
čas po najnižjih cenah traverze,
železniške šine, cement in vse
druge stavbne potrebščine,
razno orodje, sesalke za vodo,
vino in gnojnice, vseh vrst
tehnične in uteži in vse druge
v železninsko stroko spadajoče predmete.

Pozor, gospodje in gospodične!

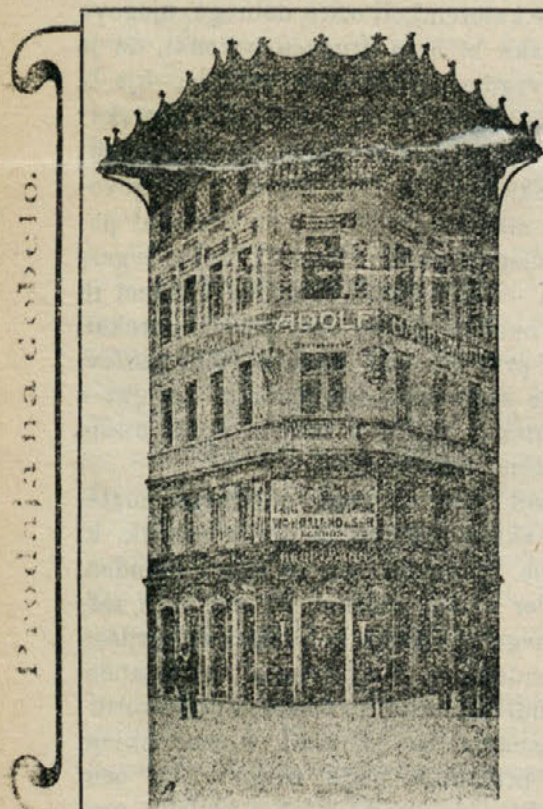
V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti
najboljše sredstvo za rast las in proti njih izpadanju **KAPILOR** šte. 2. Povzroča da
postanejo lasje dolgi in gosti, odstranja prah in vsako kožno bolezen na glavi.
Naročila naj bi si ga vsaka družina. Imam premnogo zahvalnic in priznanj. Stane
poštne prosto na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. Naroča naj se
samo od mene pod naslovom

Peter Jurišić
lekarnar v Pakracu šte. 68 v Slavoniji.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Priznano **oljnate barve**
najboljše

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z
jako majhno množino pobarvati veliko površino,
razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann
v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža,
laka in steklarskega kleja.
Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Izborno zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER
vinotržec v Domžalah
(Kranjsko).

Priporočajte
povsod
„Naš List“

Ustanovljeno l. 1870. Lastnik Fr. Benque.

Seb. Unterhuber

Tovarna cementa v Weissenbachu. — To-
varna cementnih izdelkov in umetnih
kamenov. — Podjetje za betonske naprave
in naprave vodnjakov.

Glavna tovarna
v Beljaku, Schulstrasse 21

Filijalka: v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 73

nasproti topničarske vojašnice.

(Telefon št. 273.)

se priporoča v izvršitev vseh kamnoseških
del iz umetnega kamnja (v različnih imi-
tacijah) kakor: posamezne dele za fasade,
balkone, grobne spomenike i. t. d. Stop-
ne se po naročilu narejene z železno sestavo,
cementne cevi (rore) z vloženo žično ple-
tenino za napravo vodotokov, vodovodov itd.
Plošče iz cementa (metalique) pre-
proste in z različnimi vzorci za tlak po cer-
kvah, hišah, hodnikih, kuhinjah, trotoarjih
itd. Prevzetje betonskih naprav in vod-
njakov na podlagi posebnega patenta. —
Portlandcement in romancement iz Wei-
ssenbacha. — Proračuni stroškov zastoj
in poštne prosto.

Najcen. in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz Bremna v New York

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhem G.drosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori uvedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za
vse proge ameriških železnic dobite v LJUBLJANI edino le pri

Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35
nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brez-
plačno. — Postrežba poštna, rečna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in
Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo,
Singapore v Avstralijo itd.

Pozor! Berite!